מכבי
בריאות זה הכול

קו אחד לשינוי חיים: איך מוקד טלפוני מסייע לאלפי מעשנים להיגמל

שלי הדר מנהלת מוקד-מכבי, גב' סטלה רשקוביץ
מנהלת המרכז לרפואה מקוונת מכבי שירותי בריאות

רקע ומטרות

עישון סיגריות הוא אחד מגורמי הסיכון המובילים לתחלואה ולתמותה הניתנות למניעה.
(לפי דוח משרד הבריאות)למרות יעילותן של סדנאות גמילה פרונטליות, חסמי נגישות גיאוגרפיים, לשוניים, תרבותיים ומגדריים עלולים להגביל את השתתפותן של אוכלוסיות שונות ולהעמיק פערים בבריאות. המוקד הטלפוני לגמילה מעישון פותח כדי להנגיש טיפול מותאם אישית, תרבותית ושפתית למעשנים בכל רחבי הארץ. מטרות העבודה היו להעריך את תרומתו לצמצום פערים, לבחון את תוצאותיו הקליניות ולהציג מודל המקדם הוגנות (Equity) ברפואה הראשונית.

שיטות

בוצע ניתוח נתונים של 1,364 פונים שהשתתפו בתוכניות גמילה באמצעות המוקד הטלפוני. נבחנו שיעורי ההצלחה בגמילה, מאפייני הפונים, הפיזור הגיאוגרפי והשימוש במענים מותאמי שפה, תרבות ונגישות.

תוצאות

תוצאות קליניות ופיזור גיאוגרפי: שיעור הנגמלים הכולל שהשלימו את התוכנית ועמדו בסטטוס "נון-סמוקר" לאחר חצי שנה עמד על אחוזי הצלחה גבוהים של כ-75%. נתון זה נשמר ללא הבדלים מובהקים בין קבוצות האוכלוסייה השונות ומאשש את יעילות המענה. כ40% מהפונים הגיעו מאזורי פריפריה.

- התאמה לשונית ומגזרית: המוקד מספק מענה ב-4 שפות (עברית, ערבית, רוסית ואנגלית) והתאמה תרבותית למגזרים השונים, כאשר 23% מהנגמלים השלימו תוכנית מלאה בשפת אמם [שאינה עברית] ומגזרם.
- רפואה מותאמת מגדר ונגישות: : מופעלת תוכנית ייעודית המובלת על ידי יועצים מומחים לליווי נשים בהיריון. לצד זאת, אופיינו חסמי מגדר כלליים והופעל ערוץ ייעודי בהתכתבות עבור כבדי שמיעה בו השתמשו 5 מטופלים בשנה.

מסקנות והמלצות

המוקד הטלפוני מוכיח עצמו ככלי אפקטיבי לצמצום פערים וקידום הוגנות במערכת הבריאות. הנגשת הייעוץ מרחוק תוך רגישות תרבותית, התאמה מגדרית וקלינית ייעודית (כגון ליווי נשים בהיריון) והנגשה לכבדי שמיעה, מסירה חסמים קריטיים ומאפשרת מענה שוויוני ואיכותי ברמה הלאומית.
תרומה והשלכות להמשך ממצאים מדגישים את החשיבות של שירות טלפוני מותאם אוכלוסיית יעד.
לאור נתוני דו"ח משרד הבריאות המצביעים על ירידה מדאיגה בגיל התחלת העישון ועלייה בשימוש בסיגריות אלקטרוניות, היעד הבא של הפרויקט הוא פיתוח תשתית ייעודית וערוצי תקשורת מותאמים (כגון Chat/WhatsApp) עבור בני נוער.